

له حوكمه كاني جومعه

(من أحكام الجمعة)

م. عبدالكريم

پيش نويز و وتار خوینى مزگهوتى نيمان

نويزى جومعه دا له سه فهدايه، جومعه ي
له سه ر فهدايه. به به لگه ي حه ديسى
(ليس على مسافر جمعة) ^۳.

**نايا بو نه نجامدانى نويزى جومعه به
مه رج گيراوه ريگه پيدان له لايه ن
(الإمام الأعظم) وه ؟**

وشه ي (إمام)، زانايان به كارى نه مين
و مه به ستيان نه و كه سه يه كه خاوه نى
گه وره ترين ده سه لات بيت له ولاتدا.
له سه رده مى زايانى پيشودا به (خليفة) ي
موسولمانان نه وترا (إمام). به لام ئيستا
شيوانى حوكم گورپاوه و پيى نه وترت
(ملك - أمير - شيخ - رئيس - سلطان).

وه به مه رج نه گيراوه بو نه نجامدانى
نويزى جومعه، ريگه پيدانى (الإمام
الأعظم) نه گه به مه رج بگيرايه، نه بوايه
بو هه موو نويزه كان ريگه پيدانى (إمام)
به مه رج بگيرايه. له بهر نه وه ي ته نها له

نويزى جومعه له سه ركى فهدايه ؟

نويزى جومعه فهدايه: له سه ره موو پياوى
(نكر) بالغ و زيرو موسولمان. به لگه ي
فهدايه تي قورئان وسوننه ته.

به روه ردگار فهدايه تي: (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَى ذِكْرِ
اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ) ^۱.

عن النبي ﷺ قال: (الجمعة حق واجب
على كل مسلم في جماعة إلا أربعة: عبد
مملوك، أو امرأة، أو صبي، أو مريض)
^۲. ماناي فهدايه كه: جومعه حه قيقى
فهدايه له سه ره موو موسولمانيك
به كو مه ل بيكات، ته نها چوار كه س نه بى:
(۱) به نده يه كى خاوه ندار، به لام نه گه ر
خاوه نه كه ي ريگه ي پيى دا فهدايه بچيت
(۲) ثافره ت، (۳) مندال (۴) نه خووش .
وه هه روه ها (۵) نه و كه سه ي له كاتى

۳ صحیح الجامع الصغير.

۱ (الجمعة/۹).

۲ أخرجه أبو داود (۱۰۶۷).

وشه ی (الصلاة) گشتی یه و هه موو نوئیژیک ئه گریته وه، جومعه ش نوئیژه و نوئیژی جه ماعه تیش دروسته به یه ک که س بگریت له گهل پئیش نوئیژدا.. نوئیژی جومعه ش نوئیژیکه له نوئیژه کان، هه ر که سیک بو کردنی نوئیژی جومعه به مه رجی بگریت ژماره یه ک له خه لک جیا له ژماره ی نوئیژه فه رزه کانی تر، پیویسته به لگه ی پی بیت ..

ئوه ی جیگه ی سه ر سوپرمانه بو کردنی نوئیژی جومعه ده بی ژماره یان چه ند که س بیت ، تا پانزه قسه ی له سه ره، به بی ئوه ی هیچ به لگه یه کیان به دهسته وه بیت ته نها قسه ی ئوه که سه یان نه بیت که ده لیت، جومعه دائه مه زریت هه ره کو چۆن نوئیژه کانی تر دائه مه زرین.

راستی ئوه یه : نوئیژی جومعه فه رزیکه وه کونوئیژه فه رزه کانی تر، جا هه ر که سیک جو ره مه رجیک به پیویست بزانی بو نوئیژی جومعه ، جیابی له مه رجی نوئیژه کانی تر، ئوه و مه رجه ی لی قه بول ناکریت ، به بی به لگه ی صحیح و صریح . ئه گه ر له شوینی کدا ته نها دوو پیاو هه بوو، یه کیکیان هه سستی و تار بخوینیته وه و ئوه ی تریان گوئی بگریت

سه رده می (رسول الله ﷺ) دا ده بوایه بکرایه و هیچی تر. " چونکه هیچ شتیکی به راستی له پیغه مبه ر ﷺ نه هاتوه له م باره یه وه .

به لام بو کردنی چه ند جومعه یه ک له شاریکدا، به مه رج گیراوه هیشتنی ئوه شوینه ی که سه ریه رشتی مزگه و ته کان ده کات وه کو (أوقاف)، تا کردنی نوئیژی جومعه نه بیته گالته جاری و (فوجی) و، هه رچه ند که سیک له گه ره کی کدا هه ستن به کردنی نوئیژی جومعه .

که واته چه ندیتی (تعدد) جومعه به بی پیویستی (ضرورة)، پیچه وانه ی سوننه ته . ئه مه ییش بوچونی زانای به ناویانگ (ابن عثیمین) ه.^۴

چه ند که س بن ده توانن نوئیژی جومعه بکه ن ؟

بوچونی شیخ الاسلام ابن تیمیه رحمه الله - ئوه یه که ئه فه رمویت: بوچونی ئوه زانایانه ی که ده فه رمون سی که س بن واجبه له سه ریان نوئیژی جومعه بکه ن وته یه کی به هیزه . به به لگه ی هه دیسی:

(ما من ثلاثة في قرية لا تقام فيهم الصلاة الا استحوذ عليهم الشيطان).^۵

^۴ (الشرح المنع على زاد المستقنع) (۳۴-۳۳/۵)

^۵ (مسند أحمد).

نوئیزی جومعه نه کات، چوار پکاتی نیوه پۆ بکات.

به چس فریای نوئیزی جومعه ده که ویت ؟
 هه رکه سیك فریای یه ک پکات له نوئیزی جومعه بکه ویت، ئەوا فریای نوئیزی جومعه که وتوو.

به لگه یش له سه ری فه رموده که ی
 أبی هریره یه خوی لی پازی بییت،
 به ده قی:

(من أدرك ركعة من الجمعة، فقد أدرك الجمعة) ^٨. که واته گه شتن به به شیک له وتاردا، به مه رج نه گیراوه بۆ گه شتن به نوئیزی جومعه دا. هه رکه سیك فریای یه ک پکات له نوئیزی جومعه بکه ویت، دلنیا به فریای نوئیزی جومعه که وتوو.

ئەو ریوایه ته ی که ده وتریت دوو وتاره که له شوئینی دوو پکاته صحیح نی یه.

حوکمی نوئیزی جومعه له جه ژندا

١/ زیدی کوری ئەرقه م ﷺ
 فه رمویه تی:

(انه ﷺ صلى العيد، ثم رخص في الجمعة، فقال من شاء أن يصل فليصل). ^٩ واته: پیغه مبه ری خوا ﷺ نوئیزی

، پاشان هه ستن پیکه وه نوئیزی جومعه به کۆمه ل بکه ن، نوئیزی جومعه یان جی به جی کردوه. که واته هه موو شوئیدیک نوئیزی جومعه ی تیدا ده کریت، ئەگه ر لادی بییت یان ده شت بییت، یان شوئینی پشودان بییت. ابوهریره ئەفه رمویت، نامه یان نوسی بۆ امامی عمر ﷺ، پرسیا ری جومعه یان لی کرد، له وه لامدا فه رموی: جومعه بکه ن له هه ر شوئیدیک بوون ^٦.

إمامی مالک - ره حمه تی خوی لی بییت - ده یفه رمو، سه حابه کانی پیغه مبه ر ﷺ نوئیزی جومعه یان ئە کرد لای ئەم ئاوه، له نیوانی مه که و مه دینه دا.

نه گه ر که سیك نوئیزی جومعه ی

فه وتا نه وه چ نوئیزیك ده کات؟

قال عبد الله ابن مسعود ﷺ (ومن فاتته الركعتان فليصل أربعاً). ^٧

واته: هه رکه سیك نوئیزی جومعه ی فه وتا با چوار پکات بکات، واتا نوئیزی نیوه پۆ بکات. که واته: نوئیزی نیوه پۆ (أصله)، واجبه له سه ر هه رکه سیك که

^٦ ابن أبي شيبه: سه نه ده که شی صحیحه

^٧ رواه ابن أبي شيبه في المصنف (١/٣٦١)

^٨ أخرجه النسائي و الحاكم ثلاثة منها .

^٩ رواه أحمد و أبو داود و النسائي و ابن ماجه و هذا الحديث قد صححه ابن المديني وحسنه النووي.

(واجب) بوونی نوئیژی جه ژن، هه روه کو
چۆن نوئیژی جومعه واجب.

چونکه گهر نوئیژی جه ژن واجب
نه بوایه، چۆن جومعه ی پی لا نه چو؟.

۲/ فه رموده ی (قد اجتمع في يومكم
هذا العیدان، فمن شاء أجزأه من الجمعة،
وإنما جمعون) ^{۱۱} واته: له م پۆژه تاندا
(پۆژی جومعه) دووجه ژن کۆبۆته وه،
هه رکه سیك ناماده ی نوئیژی جه ژن
بیته، له بری نوئیژی جومعه یشی ده که ویت،
وئیمه نوئیژی جومعه نه که یین ان شاء الله.

حوکمه خۆ شوشتن

بۆ نوئیژی جومعه

ئه وفه رموده سه حیحانه ی کۆمه لئیکی
زۆر له سه حابه پیاویه تیان کردوه،
ئه وه ده که یه نیت که خوشوشتن بۆ نوئیژی
جومعه (واجب) ه، له وفه رمودانه ش :

۱/ (غسل الجمعة واجب علی کل محتمل) ^{۱۱}
واته : خوشوشتنی پۆژی جومعه
(واجبه) له سه ره موو بالغیک.

۲/ (إذا جاء أحدكم الجمعة فليغتسل) ^{۱۲}
واته: هه رکه سیك له ئیوه هات بۆ نوئیژی
جومعه، باخوی بشوات. که سیکیکیش

جه ژنی بۆ کردن، ئینجا پوخسه تی دان بۆ
جومعه، فه رمووی هه رکه سیك نه یه ویت
نوئیژی جومعه بکات بابیکات.

ئه م فه رموده یه نه وه نه که یه نیت
که نوئیژی جومعه، له دوا ی کردنی نوئیژی
جه ژن کردنی نه بی به پوخسه ت، نه گهر
هه ندیکیان بیکه ن نه وه شایه نی پاداشتن.
وه (واجب) نی یه له سه ریان، وه هه یچ
جیاوازیه کیش نی یه له نیوان پیش نوئیژ
(امام) و خه لکیدا .

له سه رده می خه لافه تی (ابن الزبیر) دا
جه ژن که وته پۆژی جومعه وه، ابن الزبیر
ده رچونی بۆ نوئیژی جه ژن دواخست
تا وه کو پۆژ به رز بوه وه، ئینجا ده رچو
وتاری دا وتاره که ی دریژ کرده وه، ئینجا
دابه زی ونوئیژی کرد. خه لکه که نه ورپۆژه
نوئیژی جومعه یان نه کرد، نه مه یان باس
کرد لای (ابن عباس) په زای خویان لئ
بیته، فه رمووی: سوننه تی پیکاهه .

(ابن الزبیر - په حمه تی خوی لئ بیته
- که نه مه واله ی پی گه یشته،
فه رمووی عمری کوری خطابم بینیه وه،
نه گهر دوو جه ژن له یه ک پۆژدا بووایه هاو
وینه ی نه م کاره ی نه کرد).

ئه م فه رموده یه ش به لگه یه له سه ره

^{۱۱} النسائي والحاكم ووافقه الذهبي، صحيح.

^{۱۱} أخرجه البخاري ومسلم عن أبي سعيد الخدري.

^{۱۱} أخرجه البخاري في صحيحه.

هۆیه که واجب بیئت نه وه بی گومان و تاره که، که مه بهستی سه ره کی یه نه ویش واجب ده بیئت. به لام به شیکیش زیه له نویره که، وه ک چون پیشتر پونکرایه وه.

۲/ پیغه مبه ر (ﷺ)، سه رامی کردوه قسه کردن کاتیک و تار بیژ و تار نه خوینی و، فه رمویه تی:

(إذا قلت لصاحبك : يوم الجمعة أنصت والإمام يخطب فقد لغوت) ^{۱۴}

واته : نه گهر به هاو پیکهت ووت بی ده نگ به له پوژی جومعه داو ئیمامیش و تار ی نه خویند، دلنیا به (له غوت) کردوه. که واته گوی گرتن له و تار، واجب. جائه گهر گوی گرتن له و تار واجب بیئت، ئیتر و تاره که چون واجب زیه !.

۳/ نه گهر و تار واجب نه بیئت، که واته نویره جومعه ش وه کو باقی نویره کانی تری لی دیت و، خه لکی هیچ سو دیک وه رنا گرن له و کوبونه وه یاندا. وه گهره ترین مه به ست بو کوبونه وه ی خه لک له و پوره دا، ئاموژگاری خیره، بیر خستنه وه ی موسولمانانه.

۴/ به رده وام بونی پیغه مبه ر (ﷺ) بو و تار ی جومعه، پونکردنه وه ی فه رمانی خوایه و، پیغه مبه ریش (ﷺ) فه رمویه تی

نه گهر خوی نه شوات نویره که ی دروسته ، به لام گونا ه باره. نه م خو شوشتنه به تاییهت نه وکه سانه نه گریته وه که ده چن بو نویره جومعه. که واته ئافرهت ناگریته وه ، هه روه ها نه وانه ش که ناچن بو نویره جومعه. به لام به داخه وه، زوره ی خه لک له م خو شوشتنی پوژی جومعه یه سستن و به شتیکی قورسی نه زانن.

حوکمه و تار ی جومعه

وتاری پوژی جومعه واجب. چونکه هیچ کاتیک نه بووه پیغه مبه ر (ﷺ)، و تار ی نه دابیت له پوژی جومعه دا . به لگه یش له سه ر واجبی و تار ی پوژی جومعه بریتیه به له :

۱/ په روه ر دگار فه رمویه تی:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ) ^{۱۳}

واته : ئاماده بن بو نویره جومعه، وه تیکوشن به بایه خه وه به ره و جومعه برۆن. پویشتن بو جومعه هۆیه بو ده ست که و تنی خیره جومعه واجب که. جا نه گهر

^{۱۴} أخرجه البخاري ومسلم

^{۱۳} (الجمعة: ۹)

وفي رواية:

(كانت خطبة النبي ﷺ يوم الجمعة، يحمد الله ويشن عليه، ثم يقول على أثر ذلك وقد علا صوته) وفي رواية أخرى: (من يهدي الله فلا مضل له ومن يضل فلا هادي له) ^{۱۶}. وللنسائي عن جابر (وكل ضلالة في النار) وإسناده صحيح: أي بعد قوله (وكل بدعة ضلالة). والمراد بقوله (وكل بدعة ضلالة) صاحبها.

واته: پیغه مبه ر ﷺ کاتیک وتاری نه خوینده وه، چاوه کانی سور هل نه گه را، دهنگی بهرز نه کرده وه، تورپه یی زیاتر نه بو ههروه کو چون ناگادارایان بکات که سوپایه که نه یه ویت بدات به سرتانا، له به یانیتان وئیواره تانا.

پاشان نه ی فه رموو، دلنیابن خیر ترین قسه بوووتریت، قسه ی خواجه. خیر ترین شوین که وتن شوین که وتنی پیغه مبه ری خواجه ﷺ، وخراپترین کار داهینراوه کانه له دیندا. وه هه موو داهینراویک له دیندا گومپاییه، وه هه موو گومپاییه که بو ناو ناگره. واتا نه وه که سه ی شت دائه هیندیت له دینی ئیسلامداو له دینیش نی یه.

(صلوا كما رأيتُموني أُصلي) ^{۱۵}.

واته : وه کو چون من نه بینن نویت ده که م ناوا نویت بکه ن. نایا نه م بهرده وام بونه ش، نابیته به لگه بو واجب بوونی وتاری پوزی ههینی؟.

شیوازی وتار ده بی چون بیت و چس تیا بگوتن؟

مه بهستی سه ره کی له وتار، هاندانی خه لکه بو خیرو کاری چاکه و خو پاراستنیانه له کاری خراپه. ناوه پوکی وتار ناوایه، نه که مه بهست له وتار ته نها بریتی بیت له به مه رج گرتنی الحمد لله، یان سه لاوات له سه ر پیغه مبه ر ﷺ، یان خویندنی چه ند نایه تیک بوونی نه مانه، بی گومان له هه موو وتاریکدا هه یه و جینگه ی کیشه نی یه .

دوای الحمد لله وصه لاوات چی نه وتریت، نه وه مه بهستی سه ره کی یه .

جابری کوری عبدالله نه فه رمویت:

كان رسول الله إذا خطب احمرت عيناه، وعلا صوته، واشتد غضبه، حتى كأنه منذر جيش يقول: صباحكم ومساءكم، ويقول أما بعد، فإن خير الحديث كتاب الله، وخير الهدي هدي محمد ﷺ وشر الأمور محدثاتها وكل بدعة ضلالة).

^{۱۶} صحيح مسلم .

^{۱۵} رواه البخاري .

شہریعتی ئیسلامی پاکی بؤ هاوہ لہ کانی
 باس ئه کردو، فیبری ئه کردن و فہرمانی
 پی ئه کردن به چاکو، خراپہی لی
 قہدغہ ئه کردن، وہ گہر کاریک لہ کاتی
 وتارہ کیدا پرووی بدایہ پینومایی پیویست
 و گونجاوی تیدا دہوت. " ہر وہ ک چون
 کاتیک یه کیک لہ هاوہ لہ کانی ہاتہ ناو
 مزگہوت و دانیشٹ پیش ئوہی دوو
 رکات نویژی (تحیة المسجد) بکات،
 پیغہ مبہر ﷺ فہرمانی پی کرد
 فہرمووی ہستہ دوو رکات نویژ بکہ .
 ہر وہا لہ وتاری جومعہ دا پیغہ مبہر
 ﷺ ، باسی بہ ہشت و دوزہ خی ئه کرد،
 وفہرمانی پی ئه کردن بہ تہ قوای خوا.

کورتنی وتارو دریژی نویژ

عن عمار بن یاسر ﷺ قال: سمعت
 رسول الله ﷺ يقول (إن طول صلاة
 الرجل وقصر خطبته مئنة من فقهه) ^{۱۸}.
 واتہ: نویژ دریژی وتار بیژو، کورتنی
 وتارہ کھی، نیشانہی شارہ زایی یہ تی.
 تہ واوی ریوایہ تہ کەش (فأطيلوا الصلاة
 ،واقصروا الخطبة، وإن من البيان لسحراً).
 واتہ: نویژ دریژ بکہ نہ وہ، وتار کورت
 بکہ نہ وہ. لہرہ وان بیژی دماہیہ کاریگہری
 وہکو سیجر .

لہ ریوایہ تیکی تردا ئہ یفہرموو:
 ہرکہ سیک خوای گہورہ پینمونی بکات،
 کہ س ناتوانیت گومرای بکات،
 وہ ہرکہ سیکیش بہ ہوی خراپیہ وہ خوا
 گومرای بکات، کہ س ناتوانیت پینمونی
 بکات. ئہم فہرموودہیہ بہ لگہیہ لہ سہر :
 ۱/ ہہموو داہینراویک لہ دیندا
 گومراییہ .

۲/ سوننہ تہ وتار بیژ دہنگی بہرز
 بکاتہ وہ لہ کاتی وتاردا .

۳/ تہابتوانی ووشہ یہ ک کورت بی و
 مانای زور بگہ یہ نیت لہ وتاردا بہ کاری
 بہینیت .

۴/ ووشہی (أما بعد) بلایت، ئاشکرایہ
 پیغہ مبہر ﷺ لہ ہہموو وتاریکدا وتویہ تی
 دواوی سوپاس وستایشی (اللہ).

۵/ خویندنی آیہ (۱۰۲) لہ سورہ تی (آل
 عمران) وآیہ (۱) لہ سورہ تی (النساء) وآیہ
 (۷۰-۷۱) لہ سورہ تی (الأحزاب) .

پیغہ مبہر ﷺ فہرمویہ تی (کل خطبة
 ليس فيها تشهد فهي كاليد الجذماء) ^{۱۷}.

واتہ : ہہموو وتاریک کہ شایہ تومانی
 تیدا نہ بیت، ئہو وتارہ وہکو دہستی براو
 وایہ کہ ہیچ سودی نی یہ . وہ پیغہ مبہر ﷺ
 لہ وتارہ کانیدا یاسای ئیسلام و

^{۱۸} رواہ مسلم .

^{۱۷} أخرجه أبو داود (۴۸۳۱)

المنافقون). جاری واش هه بوو (هل أتاك حديث الغاشية) ی ئه خویند، له جیاتی (إذا جاءك المنافقون)، وه جاری واش **اللَّهُمَّ** به بوو له پرکاتی یه که مدا (سبح اسم ربك الأعلى) ی ئه خویند و له پرکاتی دووه مدا (هل أتاك حديث الغاشية) ی ئه خویند.^{۱۹}

نایا به مهرج گیراوه وتاره کان به عه ره بهی بخویند ریته وه ؟

پاستی قسه ئه وه یه، به مهرج نه گیراوه به لکو واجبه وتاره که به زوبانی ئه و گه له بخویند ریته که وتاره که ی بو ئه دریت و، به لگه یش له سه ری :

په روه ردگار فه رمویه تی : (وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ إِلَّا بِلِسَانٍ قَوْمِهِ لِيُبَيِّنَ لَهُمْ) .^{۲۰} واته : هیچ پیغه مبه ریگمان نه نار دوه به زمانی گه له که ی خو ی نه بوی ، بو ئه وه ی بو یان پون بکاته وه .

نایا ئه گونجی خه لکی مووسلمان له مزگهوت بگه ریته وه و، نه ش زانن وتاریزه که یان چی ووتوه ؟!

مه به ست له در یژی نویژ، در یژه ک بیته نویژ خوینه کان نار ه حهت نه کات، واتا مام ناوه نندی بیته . شیخ عییمین په حمه تی خوی لبی ئه فه رمویت : جاری واه یه پیویست نه کات وتاره که در یژ بیته، ئه مه ش ئه وه ناگه یه نیته، که بووتری وتار بیژ شاره زانی یه . له بهر ئه وه ی کورتی و در یژی شتیکی نسبی یه . جاری واه به بووه پیغه مبه ر

سوره تی (ق) ی خویند ووه له وتاریدا . خویندنی سوره تی (ق)، به له سه رخوی و وه ستان له سه ره موو ئایه تی، در یژه و، به لگه یش له سه ره دروستی خویندنی سوره تی، یان هه ندیک، له وتاری هه موو جومعه یه ک .

ابن القیم فه رمویه تی (جاری واه به بووه پیغه مبه ر) وتاری کورتی هه بووه، جاری واش هه بووه وتاره که ی در یژ بووه، به گویره ی پیویستی خه لک . وتاری له کاتیکی، پیویستدا در یژ تر بووه له وتاری به رده وامی .

سوننه ته چ سوره تی که بخویند ریته له

نویژس جومعه دا

جار جار یکه پیغه مبه ر ( ) له پرکاتی یه که می جومعه دا (سوره تی الجمعة) و له پرکاتی دووه مدا (إذا جاءك

^{۱۹} . مسلم وأبو داود

^{۲۰} (إبراهيم: من الآية ٤)

* کاتیک ئەهاتە ناو مزگەوت و ئەگەیشته سەر مینبەر، سەیری خەلگەکی ئەکرد، پاشان سەلامی لی ئەکردن و دائەنیشت . پاشان بانگی جومعه دەدرا.

نوێژی چونە ناو مزگەوت (تدیە المسجد) له کاتی وتاری جومعه دا

ئەم نوێژە سوننەتیکە مۆئەککە دە، بۆیە له کاتی وتاری جمعه یشدا دروستە بکریت و، خیرایی بکریت له کردنیدا، ئەمەش بۆ چونی (جمهور) ه . زۆریکیش له ئەهلی عیلم دەفه رموون، نوێژی چونە ناو مزگەوت واجبە بەبەلگەیی :

۱/ قال النبي ﷺ (إذا دخل أحدكم المسجد فلا يجلس حتى يصلي ركعتين) ۲۱ .
واتە : ئەگەر یه کیکتان هاتە ناو مزگەوت با دوو رکات نوێژ بکات . مانای ئەم فەرمودەیه هەموو نوێژیک دەگریته وه .

۲/ أن النبي ﷺ (رأى رجلاً دخل المسجد فجلس، قال أصليت؟ قال لا، قال: قم فصل ركعتين وتحوز فيهما) ۲۲ .

^{۲۱} أخرجه البخاري ومسلم

^{۲۲} أبو داود. ابن ماجه. عن أبي هريرة رضي الله عنه. وقال ابن القيم في زاد المعاد / ۴۳۴ : وإسناده ثقات

پاشان ئەو دوو وتارە، ئەگەر ئایهتی قورئان نەبوو، نابیتە گوناھ گۆرینی بۆ زوبانی ئەو گەلەیی که قسەیان بۆ ئەکەیت . چونکە تەنها قورئان دروست نی یە گۆرینی له زوبانی عەرەبی یه وه بۆ زوبانیکی تر .

چەند حوکمیکی جۆراو جۆر :

* ئەگەر له کاتی وتاری پیغەمبەر دا ﷺ شتیک پووی بدایە یان که سیک پرسسیاریکی له پیغەمبەر ﷺ بکردایە، وتارەکی ئەبری ویویستیەکی جی بەجی ئەکرد ، یان وه لامی پرسسیارەکی ئەدایه وه، پاشان وتارەکی تەواو ئەکرد . هەر وه ها ئەگەر هەژاریکی ببینایە له ناوکۆمه لدا، یان که سیک پیویستی به کی ببوایە، پیغەمبەر ﷺ فەرمانی ئەکرد خیری پی بکەن وهانی ئەدان له سەر خیر کردن . * پیغەمبەر ﷺ له کاتی وتاردا ذکرێ خوای بکردایە، به پینجەیی شایه تومانی ئیشارەتی ئەکرد بۆ ئاسمان * کاتیک خەلک ئاماده ی جمعه ئەبوون پیغەمبەر ﷺ به تەنها ئەپویشت بۆ وتار خویندن، به بی پاسه وان و خزمه تکار . هەر وه ها پۆشاکی پەشی له بەر نه ئەکرد تاییهت بۆ پۆژی جمعه

به لام نه کردنی باشتره، نه گهر نه زانه کان وا تیښگن سوننه تی (راتبه یه) ، یان و ابرازن واجب .
که واته هیچ نویژیک نیه پیی بگوتريت (سنة الجمعة).

نایا دروسته موسافیر نویژن عه سر له گهل نویژن جومعه دا کوبکاته وه ؟

دروست نی یه نویژن عه سر له گهل نویژن جومعه دا کو (جمع) بکریته وه . له به رنه وه ی نویژن جومعه نویژنکی سه ربه خوږیه ، هندیك مه رجی تاییه تی هه یه و، شیوه ی کردنی له نویژه کانی تر جی او اوزه و، پاداشتی شی جی او اوزه له پاداشتی نویژه کانی تر .

هه روه ها سوننه ت ته نها بو کورنده وه ی نیوه رږ له گهل عصر دا هاتووه . به هیچ شیوه یه له سوننه تدا نه هاتووه ، پیغه مبه ر (ﷺ) نویژن عه صری له گهل جومعه دا کو کر دبیته وه . وه قیاسیش ناکریته سه ر نویژن نیوه رږ ، له به ر جی او ازی زور له نیوان نویژن نیوه رږو جومعه دا .

واته : پیغه مبه ر (ﷺ) پی او یکی بی نی هاته ناو مزگه وته وه ، فه رموی : نویژن کورده ؟ وتینسه خیر ، فه رموی : هه سته دوورکات نویژنیکه .

۳/ قول النبي (ﷺ) (إذا جاء أحدكم يوم الجمعة وقد خرج الإمام، فليصل ركعتين وليتجوّز فيهما).

واته : نه گهر یه کیکتان هاته ناو مزگه وت ، له رږو جومعه دا و، ئیمام وتاری ده خویند ، با دوورکات نویژن بکات ، وه خیرایی بکات له کردنیدا .

نایا پیش نویژن جومعه سوننه تی راتبه هه یه وه کو نیوه رږو عه سر و به یانی ؟

شیخ الإسلام ابن تیمیة رحمه الله
نه فه رمویت :^{۲۳}

نویژن کردن پیش جومعه دروسته و چاکه ، به لام راتبه نی یه ، نه وه ی نویژن سوننه ت بکات کارنکی ناپه سندی نه کردووه ، که سیکیش سوننه ت نه کات هه رکارنکی ناپه سندی نه کردووه ، نه فه رمویت دادپه روه رترین قسه یه ، نه م بو چونه . قسه ی ئیمام نه حمه دیش هه روایه .

^{۲۳} له (الإيضاح ۲/ ۴۰۶).